Questo libro è del
sig.r David di Gia=
L. M. Molara

4 S Nolleau, 1931

Hayard
19/19

אותיות לשון הקדש שתים ועשרים
ותתחלקנה לחמש מוצאות: אחהע בגרון:
גיכק בחיך: דטלנת בלשון: זסשרץ
בשינים: בומף בשפתים: אותיות
שהן ממוצא אחד מתחלפות זו בזו: באחהע
פרעה במקום פראה: בגיכק ויסכרו
כה תמורת גמולי בגמולי: בדטלנת נשכה במקום
לשכה: בזסשרץ זעקה וצעקה שוה ענין
יעלוץ יעלוז יעלוס: בבומף נשפת במקום
נשבת: אותיות המנפץ באות לסוף
התיבה ליופי ולהשלים המספר הנחלק
לשלשה חלקים אחרים אב גד הו זח טי:
עשרות יכ למ נס עפ צק: ומאות קר שת

זרן

זרץ: אותיות אהוי הן נחות מובאן
בנשימה ומתחלפות זו בזו כמו שילה כמ
משפטו בריו: אשרה חמוץ כמו ישרה
ולפעמים נקראות ואינן נכתבות כמו למנצח
שומע ירושלם ולפעמים נכתבות ואינן נקראות
כמו בראשית ברא אלהים: אותיות אחהער
לעולם רפות: אותיות שלם שקן נוזלים
לעולם דגושות ואותיות בגד כפת לפעמים
רפות ולפעמים דגושות: אותיות משה
כתב אליגה תבואנה לשרש ולשימוש: חט
ספר גזע צרק תבאנה רק לשרש: אותיות
אלבש משמשות בראש התיבה בלבד: ויש מן
האותיות המשמשות להחזיר הפעל שם כמו מן

כללי האותיות

בנה בנין מן גדל מגדל ולהוראת הבנין כגון הנון לנפעל וההא להפעיל ולהורות על הגופים על המספר על הסוג ועל הזמן: **הגופים** הם שנים עשר: מדבר בעדו: נמצא או לנכח: נסתר או שלא לנכח: מדברים בעדם נמצאי נסתרים: מדברת בעדה: נמצאת: נסתרת מדברות בעדן: נמצאות: נסתרות: **המספר** נמצא משני מינים: יחיד ורבים: יחיד כמו חכם: רבים כמו חכמים: **הסוג** יתחלק לג׳ חלקים: זכר נקבה וכללי: זכר כגון איש: נקבה כגון אשה: וכללי כגון ורוח גדולה וחזק: **הזמן** נחלק לשלשה חלקים: עבר עתיד והוה: כיצד כתב קרא ישב עבר:

אשב

אשב אקרא אכתוב עתיד׃ כותב קורא יושב
הווה׃ הפנים הם שלשה׃ ספירי מקור
וצווי׃ ספירי כגון יושב ושונה׃ מקור כגון
לפאר לרומם להדר׃ צווי צאת בני ישראל
קרא בא זה׃ אותיות תהימ״ן משמשות
בסוף העבר׃ תהימו בסוף הבינוני והפעול׃
יונה בסוף הצווי׃ בכלם בראש המקור׃ איתן
בראש העתיד׃ אותיות משה וכלב כלן
משמשות׃ המם במקום מן ונקודו חירק ואצל
אותיות אחה״ער נקוד בצרי ושניהם מקרא
אחד דרשו אמת מארץ תצמח וצדק משמים
נשקף ומשמש ליתרון תבורך מנשים יעל
ולהוראת הסיבה מחטאות נביאיה ולפעמים

היא מקצתית כגון מדוע בנך: השין שמושו
במקום אשר אשרי העם שככה לו: השין ב
בנקודת ימין נקראת בהלכתה ובנקודת
שמאל קריאתה כנטה לסמך: ההא
משמשת חמשה שמושים: הידיעה כגון ה
המלך התמיהה השופט כל הארץ לא יעשה
משפט: הקריאה החרשים שמעו והעורים
הביטו לראות: השאלה וישאל להם לשלום
ויאמר השלום אביכם הזקן: וההא בסוף
התיבה במקום הלמד בתחלתה כגון חרבה
שעירה מצרימה: הוין משמש לחיבור
כגון ראובן ושמעון ומהפך העבר לעתיד
כגון ודברת ושאלת והעתיד לעבר כגון

ויהי ויאמר וידבר: **הכף** בא לדמיון והשואה
כמוך כפרעה ולקרוב השיעור כחצות הלילה
כמשלש חדשים: **הלמד** משמש במקום
אל כה תאמרון לאדוני: במקום בעבור
אמרי לי אחי הוא: במקום את הרגו לאבנר:
הבית משמש במקום עם כגון אף במשה
דבר: בית הכלי בחרבי ובקשתי: בית
במקום מם והית והנותר בבשר ובלחם: בית
להוראת הזמן באכלם מעבור הארץ: בית
הסיבה התשחית בחמשה את כל העיר:

כללי התנועות

האותיות לבד התנועות אינן מנגנות:
התנועות הן עשר חמש מהן נקראו מ

מלכים או תנועות גדולות: וחמש מהן נקראו
משרתים או תנועות קטנות: התנועות
גדולות הן קמץ צרי חירק ביוד חולם ושורק
סימנם סור הוא ליראיו: התנועות
קטנות הן: פתח סגול חירק בלא יוד:
קמץ חטוף ושלש נקודות: וסימנם
נחם כל מכה: הקמץ חטוף יבא
בסיבת חמשה דברים וסימנם חשמנך:
החית חטף והוא כשיהיה הדגש אחר
האות נקודה בקמץ כגון רני ושמחי:
בלו תפלות: הנשין שוא נח כגון זכרה
שמרה: המם מקף כגון ויפרץ בם:
הנין נחי עין כגון ויקם וישב אשר

כללי התנועות

שרשים קום ישוב : הבנת הפעלים ונסב ויחם
ושלשה סבב חמם : למדנו מכאן שהקמץ
הוא משני מינים קמץ רחב בהברת אה
וקמץ חטוף בהברת או : השוא הוא
שוא ואינה תנועה וזה האות שלא נבנה
ממנו מלה או שם שוא עמלו בוניו בו :
והוא משני מינים נח ונע ובחמשה דברים
הוא נע : א׳ כאשר בא בראש התיבה כגון
שמע ראה פקוד : ב׳ כאשר יבואו שני שואין
רצופין בתיבה אחת כגון קרבו שמעו : ג׳
כאשר יבא השוא אחר תנועה גדולה כגון
שופטים ושוטרים : ויצא מן הכלל כשהנגינה
מלעיל כגון קטונתי : ד׳ אם יבא תחת אות

דגושה מקדש, ה' כוננו ידיך: ה' אתם
ובא השוא בשתי אותיות דומות הנה
הללו: כל החטפים יש להם דין השואין:

כללי דגש ורפה

כל בגד כפת דסמיך לאהוי רפה בר ממפיק
מפסיק רחיק ואתי מרחיק וסימן מלפני שמי
נחת הוא: מפיק היא נקודה בתוך הה״א כמו
בצדקה תשים ואין סימן למפיק כי אם בה״א:
מפיק יוד הוי כל עצמא: מפיק וי״ו והוכחתו
בשבט: מפסיק היא הקו אשר בתוך שתי
מלות עשו תלה: דחיק היא כל דג״ו
צעירא שסופה היא עם מקף והמלה שאחריה
ראשה בגד כפת בטל הרפה מה בצע:

אתי מרחיק היא תיבה מלעיל וסופה הא
בכח או בפועל: בכח כגון עבדיך הא
בפועל כמו אעירה תם: וגם אם ההא
תהיה שרשית תבטל הרפה כגון משנה
כסף: ועוד שלשה דברים אחרים המבטלים
את הרפה: א׳ כאשר תהיינה שתי אותיות
מבגד כפת כמו בהכבדי בפרעה: ב׳
אם חצי התיבה דומה לחציה מבגד
כפת כגון ושמתי כדכד: ג׳ אם באה
האלה אחר שוא נח כגון וירא פרעה
וירא הלך:

כללי הטעמים

הטעמים הם אחד משלשים ונחלקים
לשלשה

כללי הטעמים

לשלשה חלקים מלכים משרתים ועבדים: המלכים זרקא שרי פזר גדול קרני פרה תלשא אזלא רביע שני גרישין פסק ו גרמיה זקף גדול פשט זקף קטון טרחא אתנח תביר שלשלת יתיב סוף פסוק: המשרתים שופר ישר שופר הפוך ירח בן יומו תרסא קדמא דרגא מאריך: העבדים שופר מכרבל שופר עלוי: תרין חוטרין סחפא מ מאיילא: כל תיבה שהטעם המעמיד אותה אינו בתנועה אחרונה ממנה היא נקראת מלעיל: כל תיבה שיהיה הטעם בתנועה אחרונה ממנה נקראת מלרע:

כללי השם

כללי השם

חלקי הדבור הם שלשה שם פועל ומלה : השם
מורה על דבר מפשט מן הזמן שלא יורה אחד
מחלקיו כשנפרד על כל עצמותו ולא על חלק
ממנו. שם העצם הוא שם מונח לאות ולסימן
לקוראו ולשומעו כגון אברהם יצחק ויש הבדל
בין שם העצם ובין שאר השמות והסימן יספר״ך
ידיעה סמיכות פועל רבוי כנוי : ידיעה שלא
תבא עליו הה״א הידיעה לומר היצחק כמו ש
שיתכן לומר הגדול הגבור והנורא : סמיכות
כי לא יצדק לומר יעקב ירושלם שיובן מירושלם
פועל שלא יבנה ממנו פועל כמו שנבנה מן
חכם חכמת חכמתי לומר יצחק יצחקת יצחקתי
רבוי שלא נאמר יצחקים בדרך שנאמר

סוסים

כללי השם

סוסים גמלים : בני שלא נאמר יצחק:
כמו שיתכן לומר בוסק שורק : שם התאר
נקרא כאשר הוא מתואר מדבר אחר כגון חכם
צריך חסיר שהחכם נקרא בעבור החכמה
ישבו וכן אחרים : שם היחס מורה על המתיחס
אל אומה או משפחה או שבט כגון עברי ה
הימיני המזרחי : שם המספר מורה ערך
הדבר המנוי ונחלק לחמשה חלקים : נפרד :
מצטרף : חלקיי : מדתי : ומפשט מהמתואר
נפרד הוא שאין לו סדר כגון אחד שנים ונחלק
לשני חלקים זכר ונקבה : מפסק או סמוך : אחד
נמצא חד ובלשון רבים אחרים :

זכר ונקבה

מפסק

כללי השם

מפסק	סמוך	מפסק	סמוך
אחד	אחד	אחת	אחת
שנים	שני	שתים	שתי
שלשה	שלשת	שלש	שלש
ארבעה	ארבעת	ארבע	ארבע
חמשה	חמשת	חמש	חמש
ששה	ששת	שש	שש
שבעה	שבעת	שבע	שבע
שמנה	שמנת	שמנה	שמנה
תשעה	תשעת	תשע	תשע
עשרה	עשרת	עשר	עשר
עשתי עשר		עשתי עשרה	
אחד עשר		אחת עשרה	

שנים

כללי השם

שנים עשר	שתים עשרה
שלשה עשר	שלש עשרה

וכן עד עשרים ומהלאה

אחד ועשרים	אחת ועשרים
שנים ועשרים	שתים ועשרים
שלשה ועשרים	שלש ועשרים
ארבעה ועשרים	ארבע ועשרים

וכן עד מאה

מאה לשון נקבה והכפל מאתים ומהלאה עד אלף יורו בשתי מלות כגון שלש מאות וקבוץ אלף אלפים ומאלפים עד רבבה יורו בשתי מלות׃ ורבבה הוא מספר עשרת אלפים וקבוצו רבבות וישתנה בסמיכות רבבות׃

כללי השם

אלפי ישראל מאות אלף וקבוצו רבאות ובלי
אלף רבות והכפל רבותים והפועל מאלף
ורבבה מעינו שניהם בפסוק אחר מאליפות
מרובבות וכן מן שלש ושלשת מן שנים
וישנו : ומנהג פשוט בכל הכתובים למנות
הימים והשנים מאחד עד עשרה בלשון רבי'
שלשה ימים ארבעה ימים מכאן ואילך
בלשון יחיד אחד עשר יום עשרים שנה :
וכן להקדים האחדים כשיתחברו עם
העשרות לומר שנים עשר ולא עשר שנים : ו
ומעשרים והלאה בא הוו התחבור ארבעה
ועשרים : היוד והמם תורינה הרבוי לזכרי
והוי והתיו לנקבות והא לנקבות מעשרה

עד עשרים ומעשרים והלאה שוה לזכרים
ולנקבות: הסמיכות תורה על מלת של
כגון נשיא אלקים וכל הנקודות ישתנו בכנוי
ובנקבה וברבוי ובסמיכות: כל השמות
בלשון נקבה שסופם הא כשתבאנה בסמיכות
תשתנה ההא בתיו כמו מן חכמה חכמת
אדם תאיר פניו ובכנוי חכמתי נחלתי וכן מן
הרבוי תפול בסמיכות מן דברים דברי ירמיהו
בשמות הולכים אחר היחיד אם זכר אם
נקבה נר לשון זכר גם כי הרבוי נרות
לשון נקבה וכן כתיב נרותיה שבעה ולא
שבע וכן שם שמות אב אבות ולהפך מן
תאנה תאנים טובות מן פשתה פשתים שריקות

גשם

כללי השם

שם חלקי כגון שלישית רביעית עשרון:
שם המדתי כגון ארכו רחבו קומתו: שם
המעטרת הוא ראשון שני שלישי רביעי וגומר
ובלשון נקבה ראשונה שנית שלישית רביעית
חמישית ששית שביעית וגומר:

כללי הפועל

הפועל מורה על ענין וזמן ואין אחד מחלקיו
מורה לבדו על מה שיורה עליו כלו: והוא
משבעה מינים: הקל: נפעל: הפעיל: פועל
פעל: הפעל: והתפעל: בכל פועל שורש
דבר נמצא בו לא פחות משלש אותיות:
וקראו להן שמות המדקדקים לאות
ראשונה פה: לשניה עין: לשלישית

למד

למר: ומלת פעל לפלס ומאזני משפט:
מיני הפעל שלשה עומד יוצא ופועל
שלפעמים עומד ולפעמים יוצא: ובכל
פועל יבחנו שלשה ענינים פועל פעלה
ופעול: כאשר לא תצא הפעלה מן
הפועל אבל תשאר בו נקרא פועל עומד
כגון הלך ישב ולא יתכן בו מלת מה:
כאשר הפעלה יוצאת מהפועל לפעול
אזי יקרא פועל יוצא כגון אהב שמע:
והפועל שלפעמים עומד ולפעמי
יוצא הוא כמו חלק שנמצא חלק לבם
עומד חלק ה' אלקיך אותם יוצא: הפועל
עומד איננו יכול להיות נפעל: הפועל

יפרד והיה לארבעה ראשים: שלמים נחים
חסרים כפולים: השלם כאשר תהיינה
שלש אותיות יסודיות נכתבות ונרגשות
בכל חלק הבנין כגון שמר דבר פקד:
הנח כשתהיה בגזרת השרש אחת מהאותיות
אהוי ואלו הן:

נחי פא אלף	אמר
נחי פא יוד	ידע
נחי עין ויו	קום
נחי עין ולמד	בוא
נחי למד אלף	מצא
נחי למד הא	גלה

נחי הקצוות אשר פא הפועל יוד ולמד

הפועל אלף : גרא

נחי הקצוות אשר פה הפועל אלף ולמד הפועל הא : אפה

נחי הקצוות אשר פה הפועל יוד ולמד הפועל הא : גרה

הפועל חסר הוא אם תחסר אות מן האותיות שרשיות באחד מאבני הבנין ויבא הדגש להשלים חסרונו :

חסרי פה נון נגש

חסרי פה ונחי למד אלף נשא

חסרי הקצוות נתן

חסרי פה ונחי למד הא נטה

חסרי פה יוד יצק

הפועל כפול הוא שאות אחת או שתים
מן השרש כפולות כגון אמלל חמם
סבב והמרובע פרשו עליו עננו :

בנין הקל

עבר : פקד פקדה פקדת פקדתי פקדו פקדתם
פקדנו פקדה פקדת פקדתן : בינוני :
פוקד פוקדים פוקדה פוקדות : פעול :
פקוד פקודים פקודה פקודות : מקור :
פקוד בפקוד כפקוד לפקוד מפקוד : צווי :
פקוד פקדו פקדי פקודנה : עתיד : אפקוד
יפקוד תפקוד נפקוד יפקדו תפקדו תפקוד
תפקדי תפקודנה :

בנין הקל נקרא קל מפני שאין בו דגש

ואין

כללי הפועל

ואין בו אות נוספת על השרש וסימנו הוא
קלותו ועל שלשה משקלים ובא פעל
פעל פעול : ומשלשתם בפסוק אחד : ולא
יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו
הענן וכבוד ה' מלא את המשכן : העבר
מורה על הפועל שיצא אל המציאות בפועל
ויש שלשה מיני עבר : נשלם : בלתי
נשלם : וכבר נשלם : העבר נשלם או
פשוט כגון היה אהב קרא : בלתי נשלם
הוא הנוטה לבינוני כגון ושפטו את העם
שפירושו היו שופטים : וכבר נשלם
כמו וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם
ופירושו שכבר שלח וכבר הלך : הבינוני

הוא

כללי הפועל

הוא זמן שבין העבר לעתיד דרך משל אם
נאמר ראובן כותב מורה שכבר התחיל לכתוב
ומתמיד הכתיבה לגמור אותה לעתיד: הפעול
מורה על קבול הפעולה בזמן הווה ולפעמים
בינוני ופעול לא יגבילו זמן הווה כי יורו
על שמוש העבר בלתי נשלם ופרעה חולם
והוא עומד על היאור ויהושע היה לבוש:
קצת התארים באים בשקל הבינוני והפעול
כגון גבור גבורים גדול גדולים כי אין ל
לומר גובר גבור גודל גדול: המקור אין
בו אות להורות על הגופים והוראתו על זמן
בלתי מגבל: הצווי הוא צווי וזרוז לעשות
דבר מה כגון צו את בני ישראל ובא כדין

כללי הפעל

תחנה ובקשה כגון שמעה ה' קולי אקרא וחנני
וענני ובלעז אופטאטיבו ובא בלשון עתיד
לא תרצח לא תנאף ואין לו מדבר בערו כי
לא יצוה האדם את עצמו : העתיד מורה
על הפועל שעתיד לצאת ולבא אל המציאות
ויש מהם המורים על התאוה והחשק כגון
מי יתן תבא שאלתי : ובדרך עצה יעשה
פרעה ויפקד פקידים : ובדרך תפלה תחטאני
באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין :

בנין נפעל

עבר : נפקד נפקדת נפקדת נפקדתי נפקדו נפקדתם
נפקדנו נפקדה נפקדת נפקדתן : בינוני :
נפקד נפקדים נפקדה נפקדות : מקור :

הפקד

כללי הפעל

הפקד עם אותיות בכלם : צווי : הפקד
הפקדו הפקדי הפקדנה : עתיד : אפקד
יפקד תפקד נפקד יפקדו תפקדו תפקד
תפקדי תפקדנה :

בנין נפעל סימנו נון בחירק קודמת לפה
הפעל ועל אותיות אחהע"ר בסיגול נעבר
נאסר עין הפועל בפתח ובהפסק בקמץ
ולזכרים רביב ולנקבה בשוא : הוראותיו
הן שלש : א' שורה על קבלת הפעולה
מן פקד נפקד ופעולים מיד אחר : ב' יורה
על הנפעל על ידי עצמו כמו נשמר וזה
דומה להתפעל : והבנין הזה פעמים עומד
ופעמים יוצא ועמשא לא נשמר עומד

יב נביא

ובנביא נשמר יוצא : ג׳ ישמש בפעלים
שלא נמצא בהם הקל כגון נשבע נשען :

בנין פעל הדגוש

עבר : פקד פקדת פקדתי פקדו פקדתם
פקדנו פקדה פקדת פקדתן : בינוני :
מפקד מפקדים מפקדה מפקדות : פעול :
מפקד מפקדים מפקדה מפקדות : מקור :
פקד עם אותיות בכלם : צווי : פקד
פקדו פקדי פקדנה : עתיד אפקד יפקד
תפקד נפקד יפקדו תפקדו תפקד תפקדי
תפקדנה :
בנין פעל הדגוש סימנו דגש עין הפועל
פה שלו חירק עין צרי ואצל אחהער

כללי הפעל

הפה בצרי כמו נהלת : הוראותיו הן שלש:
א̄ בפועלים שאינם בקל ושמש הקל כמו
מהרת : ב̄ בפועלים היוצאים ובאים בשניהם
למד ולמד שבר ושבר : ג̄ בפועלים המורי
הפך הפעולה כמו ודשנו את המזבח :
הבינוני בתוספת מם ונקראת מם המפרש
להבחין בינו ובין הצווי :

בנין פעל

עבר : פקד פקדת פקדת פקדתי פקדו פקדתם
פקדנו פקדה פקדת פקדתן : בינוני :
פקד פקדים פקדה פקדות : מקור פקוד:
עתיד אפקד יפקד תפקד נפקד יפקדו
תפקדו תפקד תפקדי תפקדנה:

בנין

בנין פעל סימנו דגש עין הפעל פה הפעל
בשלוש נקודות או בקמץ חטוף ואם
העין אחהע הפה בחולם כגון ומורק: הוראת
הבנין הזה היא היותו תמיד פעול על ידי
אחר ולא על ידי עצמו וכמהו הפעל ואין
בו בינוני אלא במקום התאר ולא תשמשנה
אותיות בכ"לם במקור שלו:

בנין הפעיל

עבר: הפקיר הפקרת הפקרתי הפקיד
הפקרתם הפקרנו הפקירה הפקרת
הפקרתן: בינוני: מפקיר מפקירים
מפקירה מפקירות: פעול מפקר מפקרים
מפקדה מפקרות: מקור: הפקר או הפקיר

ועם

ועם אותיות בכ"לם : צווי : הפקד הפקידו
הפקדי הפקדנה : עתיד : אפקיד יפקיד
תפקיד נפקיד יפקידו תפקידו תפקיד
תפקידי תפקדנה :
בנין הפעיל סימנו הא קודמת לפה הפועל
ויוד נחה בין עין ללמד : הוראותיו הן ג' :
א' שהפועל על ידי אמצעי : ב' שפועל בא
פעם עומד ופעם יוצא אל תירא כי יעשיר
איש עומד : ברכת ה' היא תעשיר יוצא : ה
הבינוני במם נוספת עם תנועות הא ההפעיל
חסרה כי משפטו מהפקיר :

בנין הפעל

עבר : הפקד הפקדת הפקדתי הפקדי הפקדת
הפקדנו

הפקדנו הפקדה הפקדת הפקדתן: מקור הפקד עם אותיות בכלם: עתיד: אפקד יפקד תפקד נפקד יפקדו תפקדו תפקד תפקדי תפקדנה:

בנין הפעל מקבל פעולת הפועל סימנו הא כהפעיל והוראותיו הן כהוראת פעל נקרא גם הוא שלא נזכר שם פועלו: ה הבינוני לא נמצא וגם הפעול אין בו כי כלו פעול והצווי אין לו מבוא אשר פעולתו על ידי אחר:

בנין התפעל

עבר: התפקד התפקדת התפקדתי התפקדו התפקדתם התפקדנו התפקדה התפקדת

התפקדתן

התפקדתן : בינוני מתפקד מתפקדים מתפקדה
מתפקדות : מקור התפקד ועם אותיות בכלם :
צווי : התפקד התפקדו התפקדי התפקדנה :
עתיד : אתפקד יתפקד תתפקד נתפקד
יתפקדו תתפקדו תתפקד תתפקדי תת
תתפקדנה :

בנין התפעל סימנו הא ותיו בדגש בעין ה
הפעל הא בחירק ותיו שוא : הוראותיו הן
שלש : א̄ פועל בעצמו לא בזולתו כמו והתקדשת
ב̄ יורה על הפועל הנרומה ואינו כמו מתרושש
מתראה רש : ג̄ ישמש ישמש הקל בפועלים
שלא נמצא בו כמו התפלל : כל המדקדקים
סדרו נסתר קודם המדבר בערו להקדים

השרש וללמוד דרך ארץ לתלמידים שלא
יקדימו לדבר בערם : אבל לא כן כעתיר
אשר שמו השלשה נופים ראשוני ==
כסדר אלפא ביתא :

כללי המלה

המלה היא אשר אין לה טעם כשהיא
נפרדת כמו אך ורק גם כי אל את על של:

כללי הכנוי

הכנויים מהם נפרדים ומהם מחוברים :
הנפרדים מהם פועלים מהם פעולים ומה
מורים על הידיעה : הפועלים הוא אתה
אני : אנו אתם הם : הפעולים אותו
אותך. אותי : אותם אותכם אותנו : המורי

על הידיעה אליו אליך אלי: אליהם אליכם
אלינו או לו לך לי: להם לכם לנו: מלת
את כשתבא דגושה עם הכנויים תשמש שמוש
עם כמו אתו אתך אתי: אתם אתכם אתנו:
הכנויים מחוברים מהם פשוטים ומהם
מרכבים: הפשוטים הם אותיות נוספות על
השרש בבנינים להורות על הגופים כגון פ
פקדתם וכן על השמות שורו עברו:
המרכבים הם הכנויים פעולים הנלוים אל
הפעלים מרכב משני כנויים אחד פעול
ואחד פועל לכן לא ילוו הכנויים האלה
פעולים כי אם בפעלים היוצאים:

כנויי העבר פקד

פקדו

פקדו או הוא פקדך פקדני פקדם פקדכם
פקדנו פקדה פקדך פקדן פקדכן :
פקדת : פקדתו פקדתנו פקדתם פקדתה
פקדתן : פקדתי
פקדתיו פקדתיך פקדתים פקדתיכם
פקדתיה פקדתיך פקדתין פקדתיכן :
פקדו : פקדוהו פקדוך פקדוני פקדום
פקדוכם פקדונו פקדוה פקדוך פקדון
פקדוכן : פקדתם :
פקדתוהו פקדתוני פקדתום פקדתונו פ
פקדתוה פקדתון : פקדנו :
פקדנוהו פקדנוך פקדנום פקדנוכם
פקדנוה פקדנוך פקדנון פקדנוכן :

פקדה

פקדה : פקדתהו פקדתך פקדתה פקדתם
פקדתכן : פקדת :
פקדתיו או הו פקדתיני פקדתים פקדתינו
פקדתיה פקדתין :

בנויי הבינוני פוקד

פוקדו פוקדך פוקדיני פוקדם פוקדכם
פוקדנו פוקדה פוקדך פוקדן פוקדכן :
פוקדים : פוקדיו פוקדיך פוקדי פוקדנו
פוקדכם פוקדיהם פוקדה פוקדיך פוקדיהן
פוקדיכן : פוקדת :
פוקדתו פוקדתך פוקדתי פוקדתם פוקדתכם
פוקדתנו פוקדתה פוקדתך פוקדתן פוקדתכן
פוקדות : פוקדותיו פוקדותיך פוקדותי

[illegible]

פוקדותיהם פוקדותיכם פוקדותינו
פוקדותיה פוקדותיך פוקדותיהן פוקדותיכן:

כנויי הפעול פקוד

פקודו פקודך פקודי פקודיהם פקודיכם
פקודנו פקודה פקודיך פקודיהן פקודיכן:
פקודה: פקודתו פקודתך פקודתי פקודתם
פקודתכם פקודתנו פקודתה פקודתך:
פקודתן פקודתכן: פקודות:
פקודותיו פקודותך פקודותי פקודותיהם
פקודותיכם פקודותינו פקודותיה פקודותיך
פקודותיהן פקודותיכן:

כנויי המקור פקוד

פקדו פקדך פקדי פקדם פקדכם פקדנו

פקדה פקדך פקדן פקדכן :

כנויי הצווי פקוד

פקדו פקדני פקדם פקדנו פקדה פקדן : פקדו :

פקדוהו פקדוני פקדום פקדונו פקדונה

פקדון : פקדי

פקדיהו פקדיני פקדים פקדינו פקדין :

כנויי העתיד אפקוד

אפקדהו אפקדך אפקדם אפקדכ

אפקדה אפקדך אפקדן אפקדכן : יפקוד :

יפקדו יפקדך יפקדני יפקדם יפקדכם יפקדנו

יפקדך יפקדן יפקדכן : תפקוד :

תפקדהו תפקדך תפקדני תפקד

תפקדכם תפקדנו תפקדה תפקדכן :

נפקיד: נפקדהו נפקדך נפקדים נפקדכם
נפקדה נפקדך נפקדן נפקדהן: יפקדו:
יפקדוהו יפקדוך יפקדוני יפקדו
יפקדוכם יפקדונו יפקדוה יפקדיך:
יפקדוכן: תפקדו:
תפקדוהו תפקדוני תפקדום תפקדונו
תפקדוה תפקדון: תפקדי:
תפקדיהו תפקדיני תפקדים תפקדינו
תפקדיה תפקדין:

כללי הדבור

הדבור יבא על ארבעה פנים: פשוט:
הלציי: על ידי חידה ועל ידי שיר:
הדבור פשוט משקיף בין דרכי הדקדוק

כללי הדבור

כאשר ידבר איש אל רעהו : הדבור הלצי לא יסתפק מדרכי הדקדוק אבל יברור מלות ערבות ומטב הדברים : הדבור על ידי חידה הוא בהסתיר בו דבר מה בקוצר מילין ולפעמים להפך ברוב דברים ירמוז דבר אחד : הדבור על ידי שיר תהיה השקפתו לא לבד אל הדקדוק וההלצה אבל גם כן סדר המשקל והיחס : המשקל הוא לכוין מספר ההברות : היחס הוא שמירת יחס החרוז בסוף חלקיו :

כללי השיר

השיר הוא הדבור הלצי ערב וקצר ובסדר המשקל והיחס : השמות אשר

כללי השיר

נשתמשו מהן בעלי השיר הן ט״ו: תנועה:
יתד: דלת: סוגר: בית: פסוק: שירה:
שיר פשוט: מרכב: קשור: חרוז: מחלק:
עובר: ראוי: משבח: כל אות נקודה
באחת התנועות תקרא תנועה: וכל אות
נקודה בשבא נע או באחת מן החטפים
ואחריה אחת מן התנועות הוא יתד: וכן
הוי הבאה בשורק על אותיות במה ישמש
במקום שבא כגון ופרינו בארץ: דלת
הוא החצי הראשון משמות החרוז: סוגר
הוא החצי השני: בית הוא דלת וסוגר יחד:
פסוק הוא השיר שלא יגיע לעשרה בתים:
שירה אם יש בו עשרה בתים או יותר: שיר

כללי השיר

פשוט הוא השיר שאין בו שום יתד וכלל
תנועות: ויבא על אופנים מתחלפות: ויש
ממנו שאין בו חרוז אלא בסוגר: והנה משל

תשמע בגמור   הלל גמור
על איש עשיר   ממונו רב
גם כי חטא   עבה פשע
שלו הוא זה   על עב רכב

ויש אשר יהיה חרוז אחד בסוף הדלת
וחרוז אחר בסוף הסוגר: כזה ראה

אוכל לחם תורת משה גם יין תורת חכם עלפה:
כי אין קרבן לחם אשה עקר ריח על הר נשפה:

השיר אשר פשיטותו ביתד בלי תנועה
לא הזכר בדרכי השירים: והנה תבניתו:

כללי השיר

עשה בני לה ארון
ויבו בטח וגם שבב
אדי בכל בני מחיר
צלח עלה וגם רכב

וכזה יקרא שמו שיר קשור שאינו ש
שומר נחם התרוץ כי אם בסוף הסוגר:
שיר חרוץ הוא שסוף הדלת והסוגר
שומרים נחם התרוץ: מחלק הוא שיר
המחלק להפסקות רבות: ואם אות
אחת תהיה בסוף כמו לעד בדר נחמד
יקרא שיר עובר: ואם תבאנה שתים
אותיות מחותמות ומונעות בסוף התרוץ
יקרא שיר ראוי: ואם תהיינה שלש א

32198

כללי השיר

אותיות בסוף החרוז זהו שיר משבח:

השיר מרכב הוא השיר ביתד ותנועה ויבא גם הוא על אופנים מתחלפות: יש מהן שיהיה מרכב מיתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה: כאשא משלי:

בהגה מר אדיר עליון ונורא
ביום צרה לה אצעק בקולי

ולפעמים יהיה מרכב מיתד וארבע תנועות ויתד ושתי תנועות: להבין משלי:

אמור אבי אבי איה השה
לעולה בחרת ואל תנשה
ואם אותי תרצה ידיד ירצה

הלא

הלא עצבי תשרוף   כשור ושה

ויש אשר יהיה מרכב מיתד ותנועה ויתד
ותנועה ועל זה הדרך חברתי שיר נעים
ויש מילין אכתוב :

ענו נא זמרים   מלכים וישרים
בתופים ושירים   כשפה ברורה

ויש שהוא מרכב משתי תנועות ויתד
ושתי תנועות ויתד ושלש תנועות : ועל
המשקל הזה כתבתי פעמים רבות וזה
קצת ראשונה על אורך הגלות :

רשפי תשוקתי   בטוב דודך
השקט יקוד חשקי   והושיענו
דור אָ־ פפי עלי   שאון קמיך

כללי השיר

בוא רנין רמה ליצבי להצילני

מתי ר במטה ה – רה תנחני
רופא חלי וכאב וכל קדחת
לו יש לחולת א – הבה מרקחת
אנא רפא נא לי ותסעדני

מנהג פשוט בכל הארצות שכל איש מ
משורר ברצונו אך ורק שישמור סדר
המשקל והיחס ולאהבת הקיצור עשיתי
זאת ולקיים מצות רבותינו ז"ל שהזהירונו
לעולם ילמד אדם לתלמידיו דרך קצרה
ואף אם אמנם שגתי אתי תלין משוגתי תם

H351

University
of New York

rary

X893
H351